

Plats och tid	Stadshuset i Falköping, Kommunfullmäktiges sessionssal, kl. 13.00–16.00	
Beslutande	Sara Bahrenfuss (M), Essunga Mats Olsson (MP), Essunga Mikael Wendt (L), Falköping, ordförande Karolina Bergström (S), Falköping Knut Indebetou (M), Hjo Anders Karlsson (S), Hjo Anders Lundgren (C), Karlsborg Peter Kornestedt (S), Karlsborg Lars Lundgren (SP), Skövde ersätter Michael Nimstad (M), Skövde, 1:e vice ordförande § 21–35c Christer Carlsson (SD), Falköping ersätter Michael Nimstad (M), Skövde, 1:e vice ordförande § 35d–38 Roland Wanner (MP), Falköping ersätter Joakim Österlund (SD), Skövde Lena Åberg (L), Tibro, 2:e vice ordförande Thomas Carlsson (S), Tibro ersätter Urban Samuelsson (M), Tibro	
Övriga närvarande	Ersättare Christer Carlsson (SD), Falköping § 21–35c Kenny Johansson (S), Hjo Anders Ståhl (L), Karlsborg	Övriga Pelle Holmström, förbundschef Jenny Möller, avdelningschef Anna Toftedahl, avdelningschef Pierre Melkersson Eleonor Daag, sekreterare Jenny Bjurén, miljöinspektör, § 35a
Ajournering	Kl. 14.35–15.00	
Utses att justera	Mats Olsson	
Underskrifter	Protokollet är justerat digitalt, se sista sidan i dokumentet.	
	Sekreterare Eleonor Daag	Paragrafer 21–38
	Ordförande Mikael Wendt (L)	
	Justerare Mats Olsson (MP)	

Innehållsförteckning

Internkontrollrapport tertial 1 2026.....	3
Budgetförutsättningar samt planeringsprocessen för budget och strategisk plan för år 2027–2029	4
Reviderad nämndriktlinje för handläggning av ärenden om alkoholserving samt försäljning av folköl	5
Sanktionsavgift enligt livsmedelslagen för Svenska N'ergy AB:s verksamhet STC Norra Rydsgatan i Tibro kommun.....	7
Förstörande av omhändertagna varor, Klarsinnad AB, Falköpings kommun.....	10
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED] Skövde kommun – ansökan om utdömande av vite	18
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite	20
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Falköpings kommun – förbud med vite	28
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite	37
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite	46
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite	54
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], [REDACTED], Falköpings kommun – förbud med vite	63
Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite	71
Internkontrollplan för år 2026 – rättelse.....	81
Information	82
Projektrapporter.....	83
Redovisning av delegationsbeslut	84
Övriga frågor	85

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Internkontrollrapport tertial 1 2026

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa internkontrollrapporten för det första tertialet 2026.

Redogörelse för ärendet

Enligt internkontrollplanen för 2026 ska miljökontoret rapportera resultatet av internkontrollen för perioden januari–april till miljönämnden.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Internkontrollrapport tertial 1 2026

Löpande insikt Miljösamverkan östra Skaraborg 2025

Bilaga

Internkontrollrapport tertial 1 2026

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Budgetförutsättningar samt planeringsprocessen för budget och strategisk plan för år 2027–2029

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg föreslår direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg att besluta om budgetförutsättningar samt planeringsprocessen för budget och strategisk plan för åren 2027–2029.

Redogörelse för ärendet

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg ska under oktober månad fastställa budgeten för nästkommande år vid ett direktionssammanträde som är offentligt. Direktionen beslutar om budgetförutsättningar samt planeringsprocessen för budget och strategisk plan i juni.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13
Budgetförutsättningar och strategisk plan 2027–2029

Bilaga

Budgetförutsättningar och strategisk plan 2027–2029

Beslutet skickas till

Direktionen för Miljösamverkan östra Skaraborg

Reviderad nämndriktlinje för handläggning av ärenden om alkoholservice samt försäljning av folköl

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att anta en reviderad nämndriktlinje för alkoholservice samt försäljning av folköl.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg beslutade den 10 september 2025 om riktlinjer för handläggning av serveringstillstånd samt försäljning av folköl.

Riksdagen har den 7 maj 2026 beslutat om ändringar i alkohollagen som träder i kraft den 1 juni 2026. Ändringarna innebär bland annat att kravet på eget kök och matservice för att beviljas serveringstillstånd slopas. Med anledning av ändringarna behöver nämndens riktlinjer justeras.

Alla kommuner är enligt 8 kap. 9 § alkohollagen skyldiga att ha riktlinjer för tillämpningen av alkohollagen. Syftet med de kommunala riktlinjerna för alkoholservice är att göra det lättare för verksamhetsutövare att bedöma om deras verksamhet kan beviljas tillstånd och att tillståndsprövningen ska vara rättssäker, snabb och effektiv.

Riktlinjerna utgår från alkohollagens regler och rättspraxis, som i vissa fall ger kommunerna ett visst utrymme att utveckla alkoholpolitiken lokalt, exempelvis gällande serveringstider. Kommunernas riktlinjer får inte avvika från alkohollagen och inte heller vara formulerade på ett sådant sätt att de kan tolkas som regler i lagens mening, det vill säga normgivande.

Upphävande av riktlinjerna för köks- och matservice

Som en följd av att kravet på att tillhandahålla mat vid alkoholservice har avskaffats i alkohollagen, ställs det inte längre krav på att den som ansöker om serveringstillstånd ska ha tillgång till ett kök. De riktlinjer som nämnden tidigare tillämpat avseende köks- och matkravet saknar därmed fortsatt relevans och tas därför bort.

I samband med dessa förändringar har riktlinjerna även setts över redaktionellt. Ord och begrepp som anspelat på kök och matservice – exempelvis restaurang och krögare – har ersatts med mer neutrala termer. Dessa justeringar är av språklig karaktär och innebär ingen förändring i sak.

MN § 23 forts.

Förtydligade krav för att få tillstånd

Regeringen betonar i proposition 2025/26:221 att en noggrann och rättssäker tillståndsprövning även fortsättningsvis är av central betydelse. När alkohollagen nu möjliggör alkoholservice i andra typer av verksamheter än traditionella restauranger och matserveringar behöver nämnden anta riktlinjer som både ger verksamhetsutövare vägledning inför en etablering och stödjer miljökontorets handläggare i prövningen av ansökningar.

Ett särskilt viktigt område är skyddet för barn och unga. I riktlinjerna föreslås därför att arrangemang som riktar sig till barn och ungdomar ska vara helt alkoholfria. Stor återhållsamhet ska iakttas vid alkoholservice i anslutning till platser eller evenemang som riktar sig till familjer, barn eller unga. Exempel på sådana verksamheter är lekland, minigolfbanor och offentliga tillställningar med barn- eller familjeinriktning.

För verksamheter som inte erbjuder matservice och där alkoholservice bedöms vara den huvudsakliga attraktionen ställs krav på att sökanden tydligt redogör för hur risken för överservice ska begränsas. Detta kan exempelvis omfatta rutiner för personalens agerande, utbildning och andra förebyggande åtgärder.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Reviderad nämndriktlinje för handläggning av ärenden om alkoholservice samt försäljning av folköl

Bilaga

Reviderad nämndriktlinje för handläggning av ärenden om alkoholservice samt försäljning av folköl

Beslutet skickas till

Polismyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Medlemskommunernas näringslivskontor

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Sanktionsavgift enligt livsmedelslagen för Svenska N'ergy AB:s verksamhet STC Norra Rydsgatan i Tibro kommun

Beslut gäller

Anläggningens namn: STC Norra Rydsgatan Tibro
Livsmedelsföretagare: Svenska N'ergy AB
Org.nr/personnr: 556591–8868
Besöksadress: Norra Rydsgatan 4
Fastighetsbeteckning: Sågen 8, Tibro

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att påföra Svenska N'ergy AB (org.nr 556591–8868) en sanktionsavgift **om 75 000 kronor** för att ha påbörjat en verksamhet utan att först ha gjort en anmälan till kontrollmyndigheten om registrering enligt 39 c § livsmedelsförordningen (2006:813).

Avgiften ska betalas till Kammarkollegiet enligt särskild betalningsanmaning som de skickar separat till bolaget. Betalningen ska ske **senast 30 dagar** efter det att detta beslut vunnit laga kraft.

Redogörelse för ärendet

Vid en kontakt med verksamheten STC Norra Rydsgatan Tibro den 4 februari 2026 samt en granskning av webbsidan för STC Norra Rydsgatan Tibro framkom att bolaget Svenska N'ergy AB har påbörjat en livsmedelsverksamhet i en anläggning utan att först ha anmält den till Miljösamverkan östra Skaraborg för registrering. Det framkom under samtalet att Svenska N'ergy AB bland annat serverar smoothies och säljer kosttillskott på anläggningen på Norra Rydsgatan i Tibro.

Bolaget fick den 21 april 2026 en underrättelse om sanktionsavgift enligt livsmedelslagen där bolaget fick tillfälle att yttra sig över de uppgifter som ligger till grund för beslutet. Bolaget har inte skickat in något yttrande med anledning av underrättelsen.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

Varje livsmedelsföretagare ska enligt artikel 6.2 förordning 852/2004/EG registrera alla sina anläggningar hos behörig kontrollmyndighet och se till att informationen som registrerats är korrekt genom att bland annat underrätta kontrollmyndigheten om betydande ändringar.

MN § 24 forts.

En sanktionsavgift enligt livsmedelslagen (2006:804), också kallad livsmedelssanktionsavgift (LSA), är en särskild avgift som är föreskriven med stöd av 30 a § livsmedelslagen. Avgiften ska tas ut för vissa överträdelser av livsmedelslagstiftningen och med vissa belopp som framgår av 39 c–39 g §§ i livsmedelsförordningen. Miljönämnden är enligt 30 b § livsmedelslagen skyldig att påföra en LSA även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Avgiften ska dock inte tas ut om det vore oskäligt med hänsyn till

1. sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand eller genom att uppdra åt någon annan göra det som ålegat den avgiftsskyldige,
2. att överträdelsen berott på en omständighet som inte kunnat eller borde ha förutsetts eller som den avgiftsskyldige inte kunnat påverka, eller
3. vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa.

Avgiften tillfaller staten och ska enligt 39 h § livsmedelsförordningen betalas till Kammarkollegiet efter en särskild betalningsanmaning.

Enligt 39 c § livsmedelsförordningen ska en sanktionsavgift tas ut av den som påbörjar en verksamhet utan att i enlighet med artikel 6.2 förordning 852/2004/EG ha gjort en anmälan till kontrollmyndigheten om registrering av de anläggningar som han eller hon ansvarar för.

Avgiften ska betalas med ett belopp som motsvarar en procent av årsomsättningen, dock lägst 5 000 kronor och högst 75 000 kronor.

Med årsomsättning avses enligt 39 b § livsmedelsförordningen den totala omsättningen närmast föregående räkenskapsår. Årsomsättningen får uppskattas om överträdelsen har skett under näringsidkarens första verksamhetsår eller om uppgifter om årsomsättning annars saknas, kan antas vara missvisande eller är bristfälliga.

Miljönämndens bedömning

Ovanstående livsmedelsverksamhet har påbörjats i en anläggning av Svenska N'ergy AB utan att bolaget först hade anmält den till miljönämnden för registrering. Det finns därför grund för att påföra sanktionsavgift enligt 39 c § livsmedelsförordningen. Miljönämnden bedömer att det i ärendet inte har framkommit några omständigheter som enligt 30 b § livsmedelslagen medför att sanktionsavgift inte ska påföras.

MN § 24 forts.

Sanktionsavgiften för att påbörja en verksamhet som inte är registrerad ska enligt 39 b § och 39 c § andra stycket livsmedelsförordningen bestämmas till ett belopp som motsvarar en procent av årsomsättningen under föregående räkenskapsår, dock lägst 5 000 kronor och högst 75 000 kronor.

Enligt uppgifter från allabolag.se uppgick Svenska N'ergy AB:s totala omsättning under räkenskapsåret 2024 till 777 674 000 kronor. En procent av omsättningen motsvarar 7 776 740 kronor.

Miljönämnden anser därmed att det finns skäl att besluta att påföra Svenska N'ergy AB en sanktionsavgift om 75 000 kronor som är maxbeloppet enligt gällande lagstiftning samt att bolaget ska betala avgiften till Kammarkollegiet inom 30 dagar efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Fortsatt handläggning

Miljönämnden skickar beslutet till Kammarkollegiet för verkställande efter att beslutet vunnit laga kraft. Kammarkollegiet bevakar att livsmedelssanktionsavgiften betalas.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

Svenska N'ergy AB, box 605, 442 17 Kungälv

Bilagor till Svenska N'ergy AB

Överklagningshänvisning

Mottagningskvitto

Förstörande av omhändertagna varor, Klarsinnad AB, Falköpings kommun

Fastighetsbeteckning: Ägir 29, Falköping
Besöksadress: Eriksgatan 4
Livsmedelsföretagare: Klarsinnad AB
Org.nr: 559063-7004

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar, med stöd av 24 § livsmedelslagen (2006:804), att följande omhändertagna varor ska förstöras på Klarsinnad AB:s (organisationsnummer 559063-7004) bekostnad:

- CORE CBD olja (Calm, Rise, Soul), 74 kartonger innehållande cirka 7 500 flaskor
- CORE CBD + Melatonin Gummies, 75 påsar à 30 bitar
- Neuro Bloom Bromantane & Myceliumkomplex, 10 påsar à 20 kapslar.

Förstörandet ska ske genom Miljönämnden östra Skaraborgs försorg.

Miljönämnden östra Skaraborg bestämmer med stöd av 33 § livsmedelslagen att beslutet ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas. Se bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljönämnden östra Skaraborg beslutade den 27 april 2026 att omhänderta ovan angivna produkter i lokalen på Eriksgatan 4 i Falköping där Klarsinnad AB bedriver verksamhet med faktisk rådighet över lokalen och de aktuella varorna.

Beslutet om omhändertagande grundades på att produkterna bedömdes utgöra livsmedel som inte får släppas ut på marknaden inom EU enligt gällande livsmedelslagstiftning. Produkterna innehåller ämnen och ingredienser som bedömts utgöra icke godkända nya livsmedel enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel.

Vid kontrollen konstaterades att produkterna förvarades i lokalen på Eriksgatan 4 i Falköping. I lokalen förvarades, hanterades och distribuerades varor till svenska konsumenter trots att någon registrerad livsmedelsverksamhet inte fanns på adressen.

Nämnden hänvisar till sitt beslut daterat 2026-05-12 i ärende 2026-4081 om omhändertagande av varor för utförligare beskrivning.

MN § 25 forts.

Yttrande

Klarsinnad AB har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Ett yttrande har kommit in från Klarsinnad AB. Bolaget har i huvudsak anfört följande:

- Klarsinnad AB gör gällande att bolaget inte är ägare till de omhändertagna varorna.
- Enligt bolagets förståelse ska bolagen Veritas Trading S.L. respektive PLO Supplies B.V. ha bekräftat ägarskap till de omhändertagna produkterna genom skrivelse till nämnden.
- Klarsinnad AB bestrider därför att bolaget ska stå för kostnaderna för förstörande och hänvisar till 34 § livsmedelsförordningen att kostnadsansvar ska riktas mot varornas ägare.
- Klarsinnad AB avstår i övrigt från att yttra sig i sak. Att bolaget inte bemöter enskilda uppgifter, påståenden eller bedömningar i beslutet ska inte tolkas som ett medgivande av dessa. Klarsinnad AB förbehåller sig rätten att återkomma med ytterligare synpunkter samt att överklaga nämndens beslut.

Därutöver har ett yttrande kommit in från Veritas Trading S.L., som i huvudsak har uppgett följande:

- Bolaget gör gällande att vissa av produkterna (*CORE CBD olja och CORE CBD + Melatonin Gummies*) tillhör Veritas Trading S.L.
- Produkterna ska enligt bolaget inte ha varit avsedda att släppas ut på den svenska marknaden utan endast ha förvarats tillfälligt i lokalen i samband med en lagerflytt.
- Produkterna uppges sannolikt ha passerat bäst före-/utgångsdatum och bolaget har begärt att få dem utlämnade för att hanteras utanför Sverige.

Miljönämnden har, med anledning av Veritas Trading S.L.:s yttrande, begärt kompletterande uppgifter för att kunna bedöma bolagets begäran om återlämnande av de omhändertagna produkterna. Begäran omfattar bland annat dokumentation om produkternas spårbarhet, planerad hantering vid ett eventuellt återlämnande, behörighet att företräda bolaget, kontakt- och faktureringsuppgifter samt redogörelser för verksamhetens faktiska bedrivande och ansvarsfördelningen mellan berörda bolag. Nämnden har upplyst om att förstörande av varorna kan komma att beslutas, om tillräckliga kompletteringar inte lämnas in eller om produkterna inte bedöms kunna hanteras lagligt och under betryggande kontroll. Bolaget har inte kommit in med några kompletterande uppgifter.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 25 forts.

Ett yttrande har också kommit in från PLO Supplies B.V., som i huvudsak har uppgett följande:

- De har bekräftat att produkten *Neuro Bloom Bromantane & Mycelium Complex* (10 påsar à 20 kapslar) tillhör bolaget. Produkten har tidigare ingått i bolagets sortiment, men har efter intern genomgång utgått och varken säljs eller marknadsförs längre. Bolaget har inte för avsikt att återuppta försäljning eller marknadsföring av produkten.
- Mot denna bakgrund samtycker PLO Supplies B.V. till att produkten förstörs. Samtycket är uttryckligen begränsat till den specificerade produkten.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser

När miljönämnden konstaterar brister i en livsmedelsverksamhet ska nämnden besluta om lämpliga åtgärder. Detta framgår av förordning (EG) 2017/625 artikel 138 punkt 2 samt 22 § livsmedelslagen (SFS 2006:804).

Av 24 § livsmedelslagen (SFS 2006:804) framgår att kontrollmyndigheten får ta hand om en vara som har släppts ut på marknaden eller som är uppenbart avsedd att släppas ut på marknaden i strid mot 10 § livsmedelslagen eller de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen. Kontrollmyndigheten får även ta hand om varor som omfattas av ett förbud eller föreläggande i enlighet med 22 § livsmedelslagen om föreläggandet eller förbudet inte följs.

Av samma bestämmelse framgår att om en vara har tagits om hand, får ägaren under överinseende av kontrollmyndigheten göra varan duglig till livsmedel eller använda den för något annat ändamål. Annars ska kontrollmyndigheten låta förstöra varan på ägarens bekostnad.

Enligt 34 § livsmedelsförordningen (SFS 2006:813) ska de kostnader som uppkommer för en kontrollmyndighet till följd av åtgärder enligt 24 § livsmedelslagen (2006:804) ersättas av den som var ägare till livsmedlen när dessa togs om hand.

Enligt artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 får livsmedel inte släppas ut på marknaden om de inte är säkra.

Enligt artikel 6.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2283 om nya livsmedel får endast nya livsmedel som godkänts och införts i unionsförteckningen släppas ut på marknaden inom unionen.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 25 forts.

I 33 § livsmedelslagen ges myndigheten rätt att bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

Miljönämnden bedömning

Miljönämnden bedömer att de omhändertagna varorna fortsatt utgör livsmedel som inte får släppas ut på marknaden inom EU.

Produkterna *CORE CBD olja* och *CORE CBD + Melatonin Gummies* innehåller cannabinoider som bedömts utgöra icke godkända nya livsmedel enligt förordning (EU) 2015/2283. Något godkännande för att släppa ut produkterna på marknaden som livsmedel har inte visats.

Produkten *Neuro Bloom Bromantane & Myceliumkomplex* innehåller ingredienser som omfattas av reglerna om nya livsmedel och något godkännande för användning i livsmedel har inte kunnat visas.

Nämnden bedömer att produkterna inte kan göras dugliga som livsmedel genom exempelvis ommärkning eller annan åtgärd. Det har inte heller framkommit att produkterna kan användas för något annat lagligt ändamål under myndighetens kontroll.

Mot denna bakgrund bedömer Miljönämnden östra Skaraborg att förutsättningarna enligt 24 § livsmedelslagen är uppfyllda för att låta förstöra de omhändertagna varorna.

Beslutet ska gälla omedelbart eftersom livsmedlen bedöms kunna innebära en risk för människors hälsa och inte får återföras till livsmedelskedjan. Mot bakgrund av de risker för konsumenterna som varorna medför ska beslutet därför gälla omedelbart.

Klarsinnad AB:s ansvar

Miljönämnden vidhåller sin tidigare bedömning att Klarsinnad AB är den faktiska verksamhetsutövaren med rådighet över lokalen, verksamheten och de omhändertagna varorna. Nämnden anser att Klarsinnad AB var ägare till varorna vid omhändertagandet.

Bolaget Klarsinnad AB ska därför anses ansvarigt för de kostnader som uppkommer i samband med förstörandet enligt 34 § livsmedelsförordningen.

Yttranden

Miljönämnden har tagit del av de yttranden som kommit in från Klarsinnad AB, Veritas Trading S.L. och PLO Supplies B.V. Vad bolagen har framfört i sina yttrande ger inte miljönämnden anledning att göra någon annan bedömning.

MN § 25 forts.

Motiverat att besluta om att förstöra varorna

Av utredningen framgår att de omhändertagna produkterna utgör livsmedel/kosttillskott. Nämnden har bedömt att produkterna innehåller ingredienser som omfattas av reglerna om nya livsmedel och att det inte har visats att produkterna lagligen får släppas ut på marknaden som livsmedel inom EU. Veritas Trading S.L. har uppgett att produkterna inte varit avsedda för den svenska marknaden samt att de skulle föras ut ur Sverige för annan hantering. Bolaget har dock inte gett in någon dokumentation som styrker hur produkterna ska hanteras, vem som ska ta emot dem, för vilket ändamål de ska användas eller hur en sådan hantering ska kunna ske under betryggande kontroll. Inte heller har bolaget presenterat tillräcklig dokumentation avseende produkternas spårbarhet, lagerhistorik eller transportkedja.

Nämnden noterar även att bolaget uppgett att produkterna sannolikt passerat relevant datummärkning. Någon dokumentation som styrker detta har dock inte getts in. Oavsett produkternas hållbarhet påverkar dessa uppgifter inte nämndens bedömning att produkterna omfattas av livsmedelslagstiftningen och att det inte visats att de kan göras dugliga som livsmedel eller användas för annat ändamål på ett sådant sätt som avses i 24 § livsmedelslagen.

Mot denna bakgrund bedömer nämnden att det inte har visats att varorna kan hanteras på något annat lagligt och kontrollerbart sätt. Det är därför fortsatt motiverat att låta förstöra de omhändertagna varorna enligt 24 § livsmedelslagen.

Det är fortsatt motiverat att Klarsinnad AB ska stå för kostnaden

Klarsinnad AB är att anse som ägare i 24 § livsmedelslagens mening och ska bära kostnaden för förstöring av de aktuella livsmedlen. De otillåtna livsmedlen fanns i bolagets besittning vilket ger en stark presumtion för äganderätt. Bolaget har inte visat att någon annan faktiskt disponerar över varorna på ett sådant sätt att presumptionen bryts.

PLO Supplies och Veritas yttranden

Bolagen har lämnat in yttranden per mejl. Sammanfattningsvis medger PLO att produkten *Neuro Bloom Bromantane & Mycelium Complex* som de anser sig vara ägare till förstörs. Veritas anser sig vara ägare till CBD-oljan som omhändertagits och önskar få tillbaka varorna för vidare export av dessa. Bolagen har inte lämnat in med några handlingar eller andra stöd för sina önskemål utöver sin egen utsaga.

Givet omständigheterna och vad som kommit fram vid Miljösamverkans kontroller är nämndens bedömning att yttrandena utgör ytterligare ett led i bolagens försök att kringgå ansvar enligt livsmedelslagen. Såvitt miljönämnden kan bedöma ska yttrandena från PLO supplies och Veritas lämnas utan avseende.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 25 forts.

Klarsinnad AB har ansvar enligt livsmedelsreglerna

Ansvaret knyts till livsmedelsföretagare och faktiskt kontroll – inte formell äganderätt. Utgångspunkt är EU-förordning (EG) nr 178/2002, som livsmedelslagen hänvisar till och kompletterar. Där definieras livsmedelsföretag som företag som i något led i produktions-, bearbetnings- eller distributionskedjan. Livsmedelsföretagare definieras som juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag som de bedriver.

Av artikel 3.8 i förordning (EG) nr 178/2002 framgår att med utsläppande på marknaden avses innehav av livsmedel för försäljning, inbegripet utbudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte, samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse. Enligt artikel 17 i förordning 178/2002 är det livsmedelsföretagarna som i alla led ansvarar för att livsmedel uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Ansvarskretsen bestäms alltså av vem som bedriver verksamheten och har faktisk kontroll över livsmedlen, inte av vem som civilrättsligt äger varorna.

Det är genom utredningen i ärendet klarlagt att Klarsinnad AB, dess företrädare och anställda personal, i praktiken är de driver verksamheten och har full kontroll över den distribution av de otillåtna livsmedlen som sker på Eriksgatan 4. Kammarrätten i Stockholm har i dom i mål nr 3467-24 meddelad den 13 november 2024 funnit att ett bolag som innehar, förpackar och överlåter livsmedel släpper ut dem på marknaden är ansvarigt, även om bolaget hävdar att de inte äger produkterna. Motsvarande synsätt kan appliceras i nu aktuellt ärende och Klarsinnad AB kan inte genom sina påståenden kringgå livsmedelslagstiftningen genom att hävda att man inte äger produkterna eller släpper ut varor till slutkonsument.

Klarsinnad AB är sammanfattningsvis enligt legaldefinitionen livsmedelsföretag. De hade vid tillsynsbesöket livsmedlen i sin besittning och är därmed ansvarig livsmedelsföretagare, oavsett bolagets påståenden om äganderätt.

Klarsinnad AB ska betala miljönämndens kostnader för handläggningen av ärendet och förstörande av de bristfälliga livsmedlen.

Eftersom livsmedelslagen kompletterar EU-förordningarna måste 24 § livsmedelslagen tolkas EU-konformt. Det vore systemfrämmande om den krets som kan bära kostnadsansvar enligt 24 § skulle vara snävare än den krets som bär det materiella ansvaret enligt artikel 17 i förordning 178/2002. ”Ägare” i 24 § kan därför inte förstås som en rent civilrättslig ägare frikopplad från rollen som livsmedelsföretagare.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 25 forts.

Syftet med 24 § är att säkerställa att osäkra eller otillåtna livsmedel snabbt kan tas om hand och förstöras utan att kostnaden faller på det allmänna. Detta syfte skulle undergrävas om Klarsinnad AB som hade varorna i sin besittning och släpper ut dem på marknaden kunde undgå kostnadsansvar genom att hänvisa till att äganderätten ligger hos någon annan. Förarbetena ger inget stöd för att ägare skulle avse någon annan än den som i praktiken disponerar över varan i verksamheten. Tvärtom framgår att bestämmelsen ska ge kontrollmyndigheten möjlighet att vidta åtgärder utöver EU-bestämmelserna, vilket talar för en effektiv och ändamålsenlig tolkning.

Sammanfattningsvis är miljönämndens bedömning därför att Klarsinnad AB ska betala de kostnader som Miljösamverkan haft för hantering av ärendet och förstörande av varorna.

Fortsatt handläggning

När Klarsinnad AB tagit del av detta beslut förstörs varorna. Nämnden kommer att debitera bolaget för förstörande av varorna.

Avgift för handläggning av offentlig kontroll

Nämnden kommer att ta beslut om en avgift för handläggningen av detta ärende när den är färdig. Avgiften per timma är 1 336 kronor. Nämnden tar också ut en inställelseavgift på 247 kronor per kontrollbesök.

Om Klarsinnad AB anser att avgiften är felaktig har de rätt att överklaga beslutet om avgift när de har fått det. Bolaget betalar för kontroll och för- och efterarbete enligt den taxa som gäller i den aktuella kommunen.

Information om avgifter för livsmedelskontroll finns på Miljösamverkans webbplats, www.miljoskaraborg.se, följ genvägen Taxor och avgifter.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-06-02

Beslut om omhändertagande av varor samt underrättelse inför beslut om destruktion, daterat 2026-05-12

Beslutet delges

Klarsinnad AB, Eriksgatan 4, 521 35 Falköping, kontakt@klarsinnad.se

MN § 25 forts.

Bilagor till Klarsinnad AB

Mottagningskvitto

Överklagningshänvisning

Beslut om omhändertagande av varor samt underrättelse inför beslut om
destruktion, daterat 2026-05-12

Beslutet skickas till

PLO Supplies B.V, Joop Geesinkweg 501, 1114Ab Amsterdam, Nederländerna,
kontakt@nordicmedcan.se

Veritas Trading S.L., San Pancraccio 1, 1 B, 29640 Fuengirola, Spanien,
veritas@greendnalabs.com

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Skövde kommun – ansökan om utdömande av vite

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att ansöka hos Mark- och miljödomstolen om utdömande av det vite om 75 000 kronor som riktats mot [REDACTED], personnummer [REDACTED], enligt nämndens beslut fattat den 6 september 2023, MN § 34, ärendenummer 2023-2824.

Redogörelse för ärendet

Den 6 september 2023 beslutade miljönämnden (MN § 34, dnr 2023–2824) att förbjuda [REDACTED], ägare till fastigheten [REDACTED] med adress [REDACTED] att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett samt bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening. Förbudet förenades med ett vite om 75 000 kronor.

Beslutet överklagades till samtliga instanser. Länsstyrelsen avslog överklagandet men ändrade tidpunkten för när förbudet skulle träda i kraft till nio månader från den dag då avgörandet vann laga kraft. Mark- och miljööverdomstolen meddelade inte prövningstillstånd. Förbudet trädde därmed i kraft den 13 december 2025, nio månader efter att domen vann laga kraft.

Trots att förbudet med vite trädde i kraft i december 2025 har miljönämnden inte mottagit någon tillståndsansökan eller annan information som visar att utsläppet har upphört. Miljönämnden genomförde därför under mars 2026 en administrativ tillsyn för att följa upp om [REDACTED] har följt förbudet.

Av fastighetsregistret och folkbokföringsregistret framgår att [REDACTED] både äger och är folkbokförd på fastigheten. Uppgifter från den kommunala avfallsentreprenören Avfall & Återvinning Skaraborg visar att fastighetens slamavskiljare töms regelbundet, senast den 13 juni 2025. Det framgår även att Anders Eriksson har ett aktivt abonnemang för sophämtning på fastigheten.

Skälen för miljönämndens beslut

Beslutet om förbud att släppa ut avloppsvatten har vunnit laga kraft och inga åtgärder har vidtagits för att förbättra avloppsanläggningen så att den uppnår miljöbalkens krav. Utsläpp av avloppsvatten anses därmed fortfarande ske utan godkänd rening och förbudet har inte följts. Nämnden anser därför att det finns skäl för utdömande av vite.

MN § 26 forts.

Enligt 21 kap. 1 § p. 8 miljöbalken (1998:808): Mark- och miljödomstol prövar som första instans mål om utdömande av vite enligt ett föreläggande som har förenats med vite med stöd av balken, efter särskild ansökan av den myndighet som har beslutat vitesföreläggandet eller, om vitesföreläggandet har beslutats i förfarandet, med tillämpning av 6 § andra stycket lagen (1985:206) om viten.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-18

Beslutet skickas till

Mark- och miljödomstolen i Vänersborg, mmd.vanersborg@dom.se

Bilagor till Mark- och miljödomstolen

Miljönämndens beslut om förbud förenat med vite, daterat 2023-09-06, MN § 34, dnr 2023-2824

Kopia på bevis om delgivning, dnr 2023-2824

Länsstyrelsens beslut, daterat 2024-05-20, dnr 50212-2023 och 24813-2023

Mark- och miljödomstolens dom, daterad 2024-10-24, mål nr M 3724-24

Mark- och miljööverdomstolens beslut, daterat 2025-03-11, mål nr M 15047-24

Miljösamverkans meddelande daterat 2026-04-01, dnr 2026-2610

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED],
[REDACTED] att från och med åtta månader efter att hon fått beslutet, släppa ut
avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har
genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED], Skövde
kommun.

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett **vite om 75 000 kronor**.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga
avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar
reningslösning. Hon kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en
avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning
ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur
överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte den 27 maj 2021 fastigheten [REDACTED]
[REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED]

MN § 27 forts.

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljare kunde inte inspekteras eftersom den bräddats så att inga mellanväggar var synliga.
- Nämnden kunde inte hitta något efterföljande godkänt reningssteg. Äldre dokumentation uppger att det finns en infiltrationsbrunn. I en sådan konstruktion sker ingen rening, endast kvittblivning.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 6 februari 2024 och var förenat med ett vite om 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 november 2024. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till miljönämnden.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 27 forts.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Skövde 2024-12-09, KF § 172/24. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknung sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknungen är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 27 forts.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Vid tillämpningen av denna taxa är avgiften för inställelse på (resor till och från) anläggningen 285 kronor per tillsynstillfälle. Miljönämnden östra Skaraborg tar ut en avgift för inställelse endast vid händelsestyrd tillsyn eller planerad tillsyn som finansieras med timavgift.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräknning av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Skövde kommun, inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Slamavskiljare

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnen kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom de är lösta i vattnet. På fastigheten finns dessutom en slamavskiljare som inte uppfyller kraven när wc är påkopplat. Bräddning i slamavskiljaren tyder på att den antingen är underdimensionerad eller så har den efterföljande reningen täppt sig och måste åtgärdas. Det saknas också information om slamavskiljarens skick och utformning. Den stora kammaren i slamavskiljaren ska utgöra 50 % av hela slamavskiljarens våtvolum. Resterande volym ska fördelas lika mellan de två mindre kamrarna. Det räcker inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 27 forts.

Efterföljande reningssteg

I en infiltrationsbrunn sker ingen rening, utan det är bara en konstruktion som är till för att bli kvitt avloppsvattnet utan att det rinner ut på markytan. Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Förbud är motiverat

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att bräddning i slamavskiljaren, avsaknad av information om slamavskiljarens skick och utformning samt avsaknad av ett godtagbart efterföljande reningssteg är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanentushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör.

Det finns sammantaget en stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet, som var förenat med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

MN § 27 forts.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad, disk och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska hon använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Hon måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]
Tidrapport
Överklagningshänvisning
Information om regler
Mottagningskvitto

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 27 forts.

Tidrapport för ärende 2026-2715

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-18	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-03-31	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-03-31	Miljötillsyn Efterarbete	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Bedömning Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

- Förarbete:** Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.
- Kontroll:** Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.
- Granskning:** Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.
- Bedömning:** Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.
- Efterarbete:** Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 27 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Falköpings kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Falköpings kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], att från och med åtta månader efter att han fått beslutet, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett vite om 75 000 kronor.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Han kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte 12 juli 2018 fastigheten [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED].

MN § 28 forts.

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljaren uppfyller inte dagens krav eftersom det fanns stora mängder slam i den andra och tredje kammaren.
- Något efterföljande godkänt reningssteg kunde inte hittas. Fastighetsägaren uppger att det troligen finns en infiltrationsbädd. Äldre dokumentation uppger att det finns en infiltrationsbädd, men enligt denna dokumentation stämmer inte infiltrationsbäddens utformning överens med Naturvårdsverkets faktablad 8147 och Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17.
- Det gick inte att hitta några luftningsrör.
- Fördelningsbrunnen gick inte att kontrollera ordentligt. Inga utlopp syntes eftersom ett typ av plasthölje/plastbrunn är nerlagt inuti den gamla brunnen och täcker dess väggar.
- Infiltrationsbädden anlades 1993, och är alltså relativt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den.

Efter inspektionen fick fastighetsägaren ett meddelande från nämnden om bristerna hos den nuvarande avloppsanläggningen. Nämnden informerade också om att fastighetsägaren då hade möjlighet att vidta åtgärder och att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 12 februari 2024 och var förenat med ett vite om 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 november 2024. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till Miljösamverkan östra Skaraborg.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Falköping 2024-12-02, § 181. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräkning sker enligt 9 §.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräkningsåret är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Vid tillämpningen av denna taxa är avgiften för inställelse på (resor till och från) anläggningen 285 kronor per tillsynstillfälle. Miljönämnden östra Skaraborg tar ut en avgift för inställelse endast vid händelsestyrd tillsyn eller planerad tillsyn som finansieras med timavgift.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräkningsår av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Falköpings kommun inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. När anläggningen byggdes 1993 fick fastighetsägaren tillstånd enligt en tidigare lagstiftning. Därefter har forskningen gått framåt och regelverket som rör dimensionering av enskilda avloppsanläggningar har ändrats, vilket innebär att anläggningen inte uppfyller dagens regelverk. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Slamavskiljare

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnen kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom de är lösta i vattnet. På fastigheten finns dessutom en slamavskiljare som inte uppfyller kraven när wc är påkopplat. Det finns stora mängder slam i den andra och tredje kammaren. För att minska risken för slamflykt ska slammet samlas i 4 (8) den första, större kammaren, och endast mycket lite slam får tillfälligtvis komma över till de mindre kamrarna. Sammantaget innebär detta en risk att även slam och syretärande ämnen passerar igenom slamavskiljaren, som då inte uppfyller funktionskraven. Det räcker alltså inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten.

Efterföljande reningssteg

Fastighetsägaren har inte kunnat visa att den befintliga infiltrationen har rätt dimensionering och förutsättningar för funktion. Det gäller bland annat hur många spridningsledningar som sprider ut avloppsvattnet över reningsytan, uppgifter om anläggningsmaterialets sammansättning och tjocklek, bäddens yta.

Uppgifter saknas också om den omgivande markens genomsläpplighet och beskaffenhet. En rätt dimensionerad infiltration tar hänsyn till hur marken är på platsen. Om det ständigt tillförs mer orenat avloppsvatten än bädden och den omgivande marken hinner ta hand om försämras reningsprocessen eller upphör helt.

En rätt dimensionerad markbaserad avloppsreningsanläggning är beroende av god tillgång till syre för att reningsprocessen, som sker med hjälp av mikroorganismer i en så kallad biohud, ska kunna fungera. Biohuden bildas ytligt i sandlagret eller i schaktbotten direkt under spridarledningarna där avloppsvattnet från slamavskiljaren fördelas ut över biohudens yta. Efter att avloppsvattnet har renats i biohuden infiltreras det vidare ner i de luftfyllda porerna mellan mineralkornen som bygger upp den nedre delen av avloppsanläggningen, för att slutligen infiltreras ut i den omgivande marken.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

Den aktuella avloppsanläggningen saknar luftningsrör. Det innebär att biohuden inte får tillräckligt med syre för att kunna fungera bra. Eftersom det inte räcker med lufttillförsel enbart genom luftningsrören ska markbaserade avloppsanläggningar anläggas ytligt, vanligen inte djupare än som mest en meter under markytan, så att biohuden också kan få luftning via porerna i de ytliga jordlagren. Detta innebär sammantaget att tillgången till syre inte är tillräcklig i den här anläggningen.

Bäddens ålder

Infiltrationsbädden är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Förbud är motiverat

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att stora mängder slam i andra och tredje kamrarna i slamavskiljaren samt avsaknad av ett godtagbart efterföljande reningssteg är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanentushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör. Det finns därför stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet, som förenades med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad, disk och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Han måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]
Tidrapport
Överklagningshänvisning
Information om regler
Mottagningskvitto

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

Tidrapport för ärende 2026-2722

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-19	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-03-31	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-03-31	Miljötillsyn	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Bedömning Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 28 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED] Skövde kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun

Anslutna adresser: [REDACTED]

Besöksadress: [REDACTED]

Fastighetsägare: [REDACTED]

Org.nr/personnr: [REDACTED]

Fastighetsägare: [REDACTED]

Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED] ([REDACTED]) och [REDACTED] ([REDACTED]) att från och med åtta månader efter att de fått beslutet, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med **vite om 37 500 kronor** för vardera fastighetsägaren. Detta innebär att [REDACTED] och [REDACTED] kan få betala 37 500 kronor var om förbudet inte följs.

Beslutet gäller tills fastighetsägarna har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. De kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED] och [REDACTED], tillsammans ska betala en avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägarna har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte 17 juni 2019 fastigheten [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED].

MN § 29 forts.

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljaren uppfyller inte dagens krav eftersom det finns en del slam i den andra och tredje kammaren.
- På fastigheten finns en markbädd. Den har anlagts utan tillstånd enligt miljöbalken. Den har inte utformats enligt Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd 87:6. Den befintliga bädden är endast 15 m². Det finns endast en 15 m lång spridarledning.
- Markbädden anlades 1995, och är alltså relativt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den.

Efter inspektionen fick fastighetsägarna ett meddelande från nämnden om bristerna hos den nuvarande avloppsanläggningen. Nämnden informerade också om att fastighetsägarna då hade möjlighet att vidta åtgärder och att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 19 februari 2024 och var förenat med ett vite om 25 000 kronor per fastighetsägare. Förbudet började gälla den 1 november 2024. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägarna har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägarna

Fastighetsägarna har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till Miljösamverkan östra Skaraborg.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Skövde 2024-12-09, KF § 172/24. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknung sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknningen är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräkning av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Skövde kommun inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägarna till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättlig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. När anläggningen byggdes 1995 fick fastighetsägaren tillstånd enligt en tidigare lagstiftning. Därefter har forskningen gått framåt och regelverket som rör dimensionering av enskilda avloppsanläggningar har ändrats, vilket innebär att anläggningen inte uppfyller dagens regelverk. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

Slamavskiljare

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnena kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom de är lösta i vattnet. På fastigheten finns dessutom en slamavskiljare som inte uppfyller kraven när wc är påkopplat. Det finns en del slam i den andra och tredje kammaren. För att minska risken för slamflykt ska slammet samlas i den första, större kammaren, och endast mycket lite slam får tillfälligtvis komma över till de mindre kamrarna. Det räcker alltså inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten.

Efterföljande reningssteg

Fastighetsägarna har inte kunnat visa att den befintliga markbädden har rätt dimensionering och förutsättningar för funktion. Det gäller bland annat uppgifter om anläggningsmaterialets sammansättning och tjocklek.

Uppgifter saknas också om den omgivande markens genomsläplighet och beskaffenhet. En rätt dimensionerad markbädd tar hänsyn till hur marken är på platsen. Om det ständigt tillförs mer orenat avloppsvatten än bädden och den omgivande marken hinner ta hand om försämras reningsprocessen eller upphör helt.

En rätt dimensionerad markbaserad avloppsreningsanläggning är beroende av god tillgång till syre för att reningsprocessen, som sker med hjälp av mikroorganismer i en så kallad biohud, ska kunna fungera. Biohuden bildas ytligt i sandlagret eller i schaktbotten direkt under spridarledningarna där avloppsvattnet från slamavskiljaren fördelas ut över biohudens yta. Efter att avloppsvattnet har renats i biohuden infiltreras det vidare ner i de luftfyllda porerna mellan mineralkornen som bygger upp den nedre delen av avloppsanläggningen, för att slutligen samlas upp i botten av anläggningen och ledas bort.

Bäddens yta och ålder

Den befintliga bädden är för liten och det finns bara en enda spridarledning. Det innebär att mikroorganismerna (biohuden) som står för reningen, inte har tillräcklig yta att breda ut sig på. Detta reducerar reningskapaciteten. Bäddens storlek påverkar också möjligheten att binda in näringsämnen i det tillförda bäddmaterialet.

Markbädden är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

Förbud är motiverat

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algblooming och igenväxning.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Det finns därför stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Förbudet, som var förenat med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägarna ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägarna inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

Hur ska fastighetsägarna göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad-, disk- och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägarna bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägarna kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. De måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]
Tidrapport
Överklagningshänvisning
Information om regler
Mottagningskvitto

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

Tidrapport för ärende 2026-2733

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-19	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-03-31	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-03-31	Miljötillsyn	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 29 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], att från och med åtta månader efter att han fått beslutet, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett vite om 75 000 kronor.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Han kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte 29 juni 2017 fastigheten [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED].

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljaren inte kunde inspekteras helt eftersom den nästan var tom vid besöket.
- Något efterföljande godkänt reningssteg inte kunde hittas.

MN § 30 forts.

Efter inspektionen fick fastighetsägaren ett meddelande från nämnden om bristerna hos den nuvarande avloppsanläggningen. Nämnden informerade också om att fastighetsägaren då hade möjlighet att vidta åtgärder och att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 20 mars 2023 och var förenat med ett vite om 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 oktober 2023. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till nämnden.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

MN § 30 forts.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Skövde 2024-12-09, KF § 172/24. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknung sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknungen är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 30 forts.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräknning av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Skövde kommun inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Direktutsläpp- endast slamavskiljare

Avloppsvattnet som släpps ut från anläggningen har troligen enbart genomgått slamavskiljning. Längre gående rening saknas. I en slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnena kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen. Den rening som sker är alltså inte tillräcklig. Avloppsanläggningen uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken.

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark på det här sättet leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algblomning och igenväxning.

Förbud är motiverat

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att avsaknad av efterföljande rening efter slamavskiljaren är en mer allvarlig brist. Det finns sammantaget stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 30 forts.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Förbudet, som var förenat med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad-, disk- och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinshämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Han måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 30 forts.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]

Tidrapport

Överklagningshänvisning

Information om regler

Mottagningskvitto

MN § 30 forts.

Tidrapport för ärende 2026-3183

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-23	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-04-07	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-04-09	Miljötillsyn	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Bedömning Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 30 forts

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], [REDACTED], att från och med åtta månader efter att han fått beslutet, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett vite om 75 000 kronor.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Han kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte 29 juni 2017 fastigheten [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED].

MN § 31 forts.

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljaren uppfyller inte dagens krav eftersom den är vittrad i bland annat mellanväggarna.
- På fastigheten finns en markbädd. Den har anlagts utan tillstånd enligt miljöbalken. Den har inte utformats enligt Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd 87:6. Det finns endast en 10 m lång spridarledning.
- Markbädden anlades ca 1986, och är alltså relativt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den.

Efter inspektionen fick fastighetsägaren ett meddelande från nämnden om bristerna hos den nuvarande avloppsanläggningen. Nämnden informerade också om att fastighetsägaren då hade möjlighet att vidta åtgärder och att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 20 mars 2023 och var förenat med ett vite om 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 oktober 2023. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till nämnden.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Skövde 2024-12-09, KF § 172/24. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknings sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknings är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräknning av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Skövde kommun inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Slamavskiljare

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnen kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom de är lösta i vattnet. På fastigheten finns dessutom en slamavskiljare som inte uppfyller kraven när wc är påkopplat. Slamavskiljarens väggar och mellanväggar är vittrade, så att dess slamavskiljande funktion inte längre kan garanteras. Det finns också risk att delar av betongen släpper och faller ner i slamavskiljaren och därmed stör processen. Sammantaget innebär detta en risk att även slam och syretärande ämnen passerar igenom slamavskiljaren, som då inte uppfyller funktionskraven. Det räcker inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten.

Efterföljande reningssteg

Fastighetsägaren har inte kunnat visa att den befintliga markbädden har rätt dimensionering och förutsättningar för funktion. Det gäller bland annat uppgifter om anläggningsmaterialets sammansättning och tjocklek samt bäddens yta. Uppgifter saknas också om den omgivande markens genomsläpplighet och beskaffenhet. En rätt dimensionerad markbädd tar hänsyn till hur marken är på platsen. Om det ständigt tillförs mer orenat avloppsvatten än bädden och den omgivande marken hinner ta hand om försämras reningsprocessen eller upphör helt.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Slamflykt

Slamflykt från slamavskiljaren, på grund av att kammarväggarna är vittrade innebär att slampartiklar som kommit in i spridarledningarna stoppar upp avloppsvattnet och att slampartiklar ansamlas på biohuden så att den blir tjockare och mer ogenomtränglig. Detta leder till att bädden täpper sig och att reningen avtar eller upphör helt.

Bäddens yta och ålder

Den befintliga bädden är för liten och det finns bara en enda spridarledning som dessutom är för kort. Det innebär att mikroorganismerna (biohuden) som står för reningen, inte har tillräcklig yta att breda ut sig på. Detta reducerar reningskapaciteten. Bäddens storlek påverkar också möjligheten att binda in näringsämnen i det tillförda bäddmaterialet.

Markbädden är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Förbud är motiverat

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att en för liten markbädd med för kort spridarledning samt vittrad slamavskiljare är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanentushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör. Det finns sammantaget en stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Förbudet, som var förenat med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömmande av vitet.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad-, disk- och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinshämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Han måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]

Tidrapport

Överklagningshänvisning

Information om regler

Mottagningskvitto

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

Tidrapport för ärende 2026-3189

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-23	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-04-01	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-04-09	Miljötillsyn Efterarbete	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Bedömning Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 31 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Falköpings kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Falköpings kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED], att från och med åtta månader efter att han fått beslutet, släppa ut avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett vite om 75 000 kronor.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar reningslösning. Han kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg besökte 11 maj 2015 fastigheten [REDACTED] och gjorde en inspektion av avloppet på adressen [REDACTED].

MN § 32 forts.

Då kunde nämnden konstatera att:

- Slamavskiljaren är förmodligen godtagbar vid inspektionstillfället. Vittring har påbörjats, särskilt i kammarväggen i tvåkammarbrunnen, men den låter frisk vid undersökning med kofot. Slamavskiljaren ska noggrant undersökas i samband med nästa slamtömning eller vid nyanläggande av avloppssystemet, så att den är hel i alla väggar och tät mellan ringarna.
- Efterföljande rening saknas. Fastighetsägaren uppger att det finns en stenkista i granbacken intill slamavskiljaren. Det stämmer med tidigare information nämnden har i sina system. I en stenkista sker ingen rening, endast kvittblivning. Därför krävs det att fastighetsägaren anlägger ett efterföljande reningssteg.

Efter inspektionen fick fastighetsägaren ett meddelande från nämnden om bristerna hos den nuvarande avloppsanläggningen. Nämnden informerade också om att fastighetsägaren då hade möjlighet att vidta åtgärder och att det först krävs en ansökan till nämnden.

Miljönämnden har sedan förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 22 mars 2023 och var förenat med ett vite om 50 000 kronor. Förbudet började gälla den 1 oktober 2023. Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Något yttrande har inte kommit in till nämnden.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 32 forts.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Falköping 2024-12-02, § 181. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknung sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 32 forts.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknningen är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräknning av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Falköpings kommun, inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

Den befintliga anläggningen saknar giltigt tillstånd enligt miljöbalken, både för anläggandet och för driften. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Direktutsläpp- endast slamavskiljare

Avloppsvattnet som släpps ut från anläggningen har enbart genomgått slamavskiljning. Längre gående rening saknas. I en slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnen kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen. Slamavskiljarens väggar och mellanväggar är vittrade, så att dess slamavskiljande funktion inte längre kan garanteras. Det finns också risk att delar av betongen släpper och faller ner i slamavskiljaren och därmed stör processen. Den rening som sker är alltså inte tillräcklig. Avloppsanläggningen uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 32 forts.

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark på det här sättet leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Förbud är motiverat

I en stenkista sker ingen rening, utan det är bara en konstruktion som är till för att bli kvitt avloppsvattnet utan att det rinner ut på markytan. Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning. Det finns sammantaget stor risk att människors hälsa och miljön påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Förbudet, som var förenat med vite, har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömande av vitet.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad-, disk- och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd beslut från Miljönämnden östra Skaraborg.

MN § 32 forts.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Han måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[Redacted]

Bilagor till

[Redacted]
Tidrapport
Överklagningshänvisning
Information om regler
Mottagningskvitto

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 32 forts.

Tidrapport för ärende 2026-3192

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-23	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-04-01	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-04-09	Miljötillsyn Efterarbete	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Eleonor Daag	1:15
2026-05-20 2026-06-03	Miljötillsyn Föredragning presidiet, nämnd	Beslutsförslag åtgärdskrav	Jenny Möller	0:30
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 32 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Uppföljande kontroll av utsläpp från bristfällig avloppsanläggning på [REDACTED], Skövde kommun – förbud med vite

Beslutet gäller:

Fastighetsbeteckning: [REDACTED], Skövde kommun
Anslutna adresser: [REDACTED]
Besöksadress: [REDACTED]
Fastighetsägare: [REDACTED]
Org.nr/personnr: [REDACTED]

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att förbjuda [REDACTED],
[REDACTED], att från och med åtta månader efter att han fått beslutet, släppa ut
avloppsvatten från vattentoalett och bad, disk och tvätt (bdt) som inte har
genomgått av nämnden godkänd rening på fastigheten [REDACTED].

Nämnden beslutar att förena förbudet med ett vite om 100 000 kronor.

Beslutet gäller tills fastighetsägaren har kopplat bort den befintliga
avloppsanläggningen och i stället ordnat med en av nämnden godtagbar
reningslösning. Han kan också välja att upphöra med utsläppet.

Beslut om avgift

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar också att [REDACTED], ska betala en
avgift till nämnden på 4 361 kronor för handläggningen av detta ärende.

Miljönämnden skickar en faktura separat, sista betalningsdag och hur betalning
ska ske framgår av fakturan.

Hur man överklagar

Fastighetsägaren har rätt att överklaga detta beslut. Information om hur
överklagan går till finns i bifogad överklagningshänvisning.

Redogörelse för ärendet

Miljösamverkan östra Skaraborg inspekterade avloppsanläggningen på fastigheten
[REDACTED] den 29 juni 2009 och den 26 januari 2016.

MN § 33 forts.

Vid inspektionerna konstaterades att det efterföljande reningssteget, markbädden, var ur funktion. Det fanns vatten i spridarledningen. Detta visade sig genom att avloppsvattnet vid utloppsrören i slamavskiljaren stod högre än rörens nedre kant. Vid första inspektionen var slamavskiljaren fylld med avloppsvatten, så att det nådde upp till kamrarnas kanter. Efter inspektionen 2009 hade två täckdikesbrunnar som är placerade efter markbädden rengjorts från slam. Nivån i slamavskiljaren sänktes då något, men inte till normal nivå. Detta indikerade att varken reningen eller kvittblivningen i markbädden var tillfredställande. Den befintliga bädden var för liten och saknade fördelningsbrunn. Det fanns endast en spridarledning som dessutom var för kort och den saknade luftningsrör i änden.

Miljönämnden östra Skaraborg besökte den 17 april 2023 den aktuella fastigheten [REDACTED] och gjorde en uppföljande inspektion av avloppet.

Då konstaterade nämnden att:

- Slamavskiljaren inte uppfyller dagens krav eftersom den inte avskiljer slammet tillräckligt bra. Det fanns stora mängder slam i den andra och tredje kammaren.
- Det efterföljande reningssteget, markbädden, var ur funktion. Det fanns vatten i spridarledningen. Detta visade sig genom att avloppsvattnet vid utloppsrören i slamavskiljaren stod högre än rörens nedre kant.
- Markbädden har anlagts enligt tidigare lagstiftning. Den har inte utformats enligt Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd 87:6. Den befintliga bädden var för liten och saknar fördelningsbrunn. Det fanns endast en spridarledning som dessutom var för kort. Äldre dokumentation uppger att spridarledningen ska vara 12 meter lång. Spridarledningen låg på ca 100 cm djup under markytan och dräneringsledningen låg på ca 180 cm djup under markytan, mätt med tumstock och måttband i och vid respektive brunn. Luftningsrör saknades helt på båda ledningarna
- Markbädden anlades 1979 och är alltså väldigt gammal. Reningen i en sådan anläggning fungerar vanligen tillfredställande i 15–20 år, därefter avtar den och till slut sker endast kvittblivning.
- Verksamhetsutövaren bor på fastigheten och använder den bristfälliga avloppsanläggningen kopplat till bostaden med vattentoalett och bdt (bad, disk och tvätt). Nämnden konstaterade därmed att verksamhetsutövaren släpper ut avloppsvatten från huset till den befintliga avloppsanläggningen och att han inte följt nämndens beslutet om förbud daterat den 6 juli 2018 med de ändringar som Länsstyrelsen beslutade om den 29 maj 2020.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

Miljönämnden har vid flera tillfällen förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Det senaste förbudet beslutades av nämnden den 6 september 2023 och förenades med ett vite på 75 000 kronor. Fastighetsägaren överklagade beslutet till samtliga överinstanser. Den 11 mars 2025 beslutade Mark- och miljööverdomstolen att inte meddela prövningstillstånd. Därmed vann nämndens beslut laga kraft. Förbudet började gälla den 11 december 2025, det vill säga nio månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

Nämnden har följt upp om åtgärder vidtagits angående anläggningen. Nämnden har inte fått in några uppgifter om att avloppet åtgärdats. Fastighetsägaren har inte skickat in någon ansökan om att bygga en ny avloppsanläggning eller information om att utsläppet upphört. Fastighetsägaren är folkbokförd på fastigheten samt betalar för sophämtning och slamtömning. Slamtömning har skett en gång per år, och den senaste tömningen utfördes den 13 juni 2025.

I en bilaga till beslutet finns en tidrapport som visar hur mycket tid nämnden har lagt på att handlägga ärendet.

Yttrande från fastighetsägaren

Fastighetsägaren har fått möjlighet att yttra sig över de uppgifter som har legat till grund för detta beslut. Fastighetsägaren har hört av sig skriftligt och meddelat att han fortfarande väntar på besked från mark- och miljööverdomstolen om hans överklagande av nämndens förra beslut, ärende M 15047-24. Han framför att för att underhålla en befintlig avloppsanläggning behövs inget nytt tillstånd och ifrågasätter varför nämnden kräver han ska söka nytt tillstånd.

Skälen för miljönämndens beslut

Tillämpade bestämmelser om förbud

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9, 14 §§ miljöbalken och viteslagen (1985:206).

Enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken får miljönämnden meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite. Viteslagen innehåller bestämmelser om hur viten ska tillämpas.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Mer information om regelverket kring enskilda avlopp finns i bilagan Information om regler.

MN § 33 forts.

Tillämpade bestämmelser om avgift

27 kap. § 1 miljöbalken (1998:808): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för

1. prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde,
2. sådan kontroll eller annan offentlig verksamhet som avses i 26 kap. 30 §, och
3. utbildning som krävs enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 kap.

Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket 1 och 2 när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

En sådan föreskrift är Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som har fastställts av kommunfullmäktige i Essunga, Falköping, Hjo, Karlsborg, Skövde och Tibro. Taxan är antagen av Kommunfullmäktige i Skövde 2024-12-09, KF § 172/24. Där finns följande bestämmelser:

6 § Avgift tas ut: p. 3: i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift), dock minst en halv timme.

7 § Vid tillämningen av denna taxa är timavgiften handläggningskostnaden per hel timmehandläggningstid 1 239 kr. Indexuppräknung sker enligt 9 §.

8 § I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för handläggning och andra åtgärder i ärendet såsom inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner och provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt av ärendet samt föredragning av beslut.

9 § Avgiftsbeloppen i denna taxa är bestämda med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Utgångspunkt för indexuppräknungen är oktober månad 2024. Miljönämnden östra Skaraborg ska för varje kalenderår (avgiftsår) justera i denna taxa antagna avgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret för PKV som är publicerad på Sveriges Kommuners och Regioners (SKR:s) webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

27 § Avgift för tillsyn i övrigt ska betalas i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med aktuell timavgift eller enligt de grunder som i övrigt anges i taxebilaga 1.

Den 3 december 2025 genomförde miljönämnden indexuppräknings av taxor inför år 2026 (MN § 59). Taxa och avgift höjdes med 0,7 %. Timavgift för år 2026 är 1 246 kronor, inställelseavgiften är 285 kronor.

Miljönämndens bedömning

Miljönämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Skövde kommun, inte uppfyller miljöbalkens krav på rening enligt 9 kap. 7 §. Nämnden bedömer också att ett fortsatt utsläpp skulle innebära en uppenbar risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 2 kap. 3 § i miljöbalken är det den som står för utsläppet som ska se till att utsläppet upphör. Som fastighetsägare är man ansvarig för att inte släppa ut otillräckligt renat avloppsvatten från sin fastighet. Nämnden bedömer att ägaren till [REDACTED] har möjlighet (faktisk och rättslig rådighet) att följa detta beslut.

Miljönämnden har också gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Dokumentation

När anläggningen byggdes 1979 fick fastighetsägaren tillstånd enligt en tidigare lagstiftning. Därefter har forskningen gått framåt och regelverket som rör dimensionering av enskilda avloppsanläggningar har ändrats, vilket innebär att anläggningen inte uppfyller dagens regelverk. För att få släppa ut avloppsvatten krävs det att det leds till en av nämnden i dag godtagbar reningsanläggning.

Slamavskiljare

I en fungerande slamavskiljare samlas det mesta av slammet upp, men ca 90 % av näringsämnen kväve och fosfor passerar den, liksom en stor del av smittämnen, eftersom det är löst i vattnet. En slamavskiljare för ett hushåll får inte ha en mindre våtvolymer än 2 000 liter. Den stora kammaren i slamavskiljaren ska utgöra 50 % av hela slamavskiljarens våtvolymer. Resterande volym ska fördelas lika mellan de två mindre kamrarna. I verksamhetsutövarens slamavskiljare kommer vattnet in i en av de mindre kamrarna. Verksamhetsutövarens slamavskiljare är förmodligen godtagbar, förutsatt att dess våtvolymer är minst 2 000 liter. Det räcker emellertid inte med att bara ha en slamavskiljare för att uppfylla dagens krav på rening av avloppsvatten. Ett godtagbart efterföljande reningssteg krävs också.

Efterföljande reningssteg

Fastighetsägaren har inte kunnat visa att den befintliga markbädden har rätt dimensionering och förutsättningar för funktion.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

En rätt dimensionerad markbaserad avloppsreningsanläggning är beroende av god tillgång till syre för att reningsprocessen, som sker med hjälp av mikroorganismer i en så kallad biohud, ska kunna fungera. Biohuden bildas ytligt i sandlagret eller i schaktbotten direkt under spridarledningarna där avloppsvattnet från slamavskiljaren fördelas ut över biohudens yta. Efter att avloppsvattnet har renats i biohuden infiltreras det vidare ner i de luftfyllda porerna mellan mineralkornen som bygger upp den nedre delen av avloppsanläggningen, för att slutligen samlas upp i botten av anläggningen och ledas bort. Verksamhetsutövarens anläggning saknar luftningsrör. Det innebär att biohuden inte får tillräckligt med syre för att kunna fungera bra.

Att det står vatten kvar i spridarledningarna indikerar att bädden har börjat täppa sig. Det sker vanligen när mikrofloran i biohuden har börjat bytas ut mot andra mikroorganismer som inte är lika syreberoende. Dessa producerar mer avfallsprodukter än de syrekrävande varianterna. Avfallsprodukterna gör det svårt för avloppsvattnet att ta sig ut från ledningarna till biohuden. Biohuden blir också mer svår genomtränglig när avfallsprodukterna ansamlas i den. Detta leder i sin tur till att miljön där biohuden finns blir alltmer blöt och att syredistributionen avtar alltmer. Det innebär att biohudens reningsegenskaper påverkas så att den inte längre renar tillräckligt bra eller att den inte renar alls.

Bäddens yta och ålder

Den befintliga bädden är för liten och det finns bara en enda spridarledning som dessutom är för kort. Det innebär att mikroorganismerna (biohuden) som står för reningen, inte har tillräcklig yta att breda ut sig på. Detta reducerar reningsskapaciteten. Bäddens storlek påverkar också möjligheten att binda in näringsämnen i det tillförda bäddmaterialet.

Markbädden är relativt gammal. Reningen i en rätt anlagd markbaserad avloppsanläggning fungerar vanligen i 15–20 år, och därefter sker bara kvittblivning. Det innebär att avloppsvattnet fortfarande rinner undan och orenat letar sig ner genom marken. Så småningom når det grundvattnet, med stora hälsorisker som följd, eftersom grundvattnet i många fall är vår viktigaste dricksvattenkälla. Även om dricksvattnet inte är hotat innebär ändå ett avloppsutsläpp att den omgivande marken påverkas negativt.

Förbud är motiverat

Orenat avloppsvatten som släpps ut i mark leder till förorening av grundvattnet och risk för förorening av omgivande vattentäkter. Det förorenade grundvattnet rör sig genom marken och kommer sedan upp ovan markytan i topografiska lågområden, där sjöar och vattendrag finns. Därmed ökar utsläppet också risken för övergödning i sjöar och vattendrag. Det leder till syrebrist, algbloomning och igenväxning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

Mark- och miljööverdomstolen har i sin dom den 15 april 2021 i mål nr M 4447-20 bedömt att det inte var proportionerligt att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till en avloppsanläggning med en infiltration från 1986 som betjänade en fritidsbostad, där infiltrationen hade vissa mindre brister. Miljönämnden bedömer att avsaknad av luftningsrör, för kort spridarledning samt att det står vatten i spridarledningen är mer allvarliga brister. Jämfört med Mark- och miljööverdomstolens dom är det i detta fall dessutom fråga om ett permanenthushåll. Miljönämnden bedömer därför att det finns anledning att kräva att utsläpp av avloppsvatten till anläggningen upphör. Det finns stor risk att människors hälsa och miljö påverkas negativt om utsläppet får fortsätta.

Miljönämnden har tidigare förbjudit utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Nämnden har också tidigare beslutat om förbud förenat med vite om 75 000 kronor. Förbudet med vite har trätt i kraft och nämnden har inte fått in någon information om att åtgärder är vidtagna. Nämnden bedömer därför att det är nödvändigt att förena förbudet med ett högre vite för att fastighetsägaren ska följa det.

Avgift för handläggning

Avgiften för vår handläggning av detta ärende är 4 361 kronor eftersom handläggningen har tagit 3 timmar och 30 minuter. Timavgiften år 2026 är 1 246 kronor.

Yttrande

Vad fastighetsägaren har framfört i sitt yttrande ger inte miljönämnden anledning att göra någon annan bedömning. Mark- och miljööverdomstolen har meddelat att de inte ger prövningstillstånd. Beslutet som miljönämnden fattade den 6 september 2023 har vunnit laga kraft och förbudet började därmed gälla den 11 december 2025. För att kunna åtgärda den befintliga bristfälliga avloppsanläggningen med WC påkopplat, krävs en ansökan om tillstånd enligt gällande lagstiftning. Den gamla anläggningen saknar tillstånd enligt miljöbalken som började gälla 1 januari 1999, samtidigt uppfyller anläggningen inte de krav som i dag ställs utifrån miljösynpunkt.

Fortsatt handläggning

Den som är fastighetsägare är ansvarig för att ha en godtagbar avloppsanläggning. Om ägaren inte har åtgärdat avloppsanläggningen eller om utsläppet inte har upphört när förbudet träder i kraft kan nämnden ansöka om utdömmande av vitet.

Hur ska fastighetsägaren göra för att undvika att förbudet träder i kraft?

För att kunna fortsätta släppa ut avloppsvatten från wc, samt bad, disk och tvätt (bdt) på fastigheten måste den befintliga avloppsanläggningen tas ur bruk. I stället ska de använda en ny avloppsanläggning som har byggts enligt ett tillstånd från Miljönämnden östra Skaraborg.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

För att få anlägga eller bygga om ett enskilt avlopp för wc och bdt krävs ett tillstånd från miljönämnden. Det är viktigt att kontakta Miljösamverkan östra Skaraborg i god tid innan man vidtar några åtgärder. Det tar tid för nämnden att handlägga ansökan och många entreprenörer måste bokas långt i förväg. **OBS!** För att avloppsanläggningen ska räknas som färdigställd måste nämnden också få in ett intyg där den som har grävt intygar att anläggningen har färdigställts enligt tillståndet. Fastighetsägaren bör därför snarast börja planera för en ny avloppslösning för wc och bdt.

Det går också att välja en alternativ lösning, med till exempel torrtoa och/eller latrinhämtning, samt en separat bdt-anläggning. En sådan anläggning måste också anmälas till nämnden. Tänk på att även en anmälan kan ta tid att handlägga och att nämnden i vissa fall behöver få in ett intyg om att anläggningen är färdigställd.

Fastighetsägaren kan också välja att inte använda sitt avlopp mera. Han måste då skicka in dokumentation som visar att både wc- och bdt-avlopp är bortkopplade och att det inte längre sker något utsläpp.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-13

Beslutet skickas till

[REDACTED]

Bilagor till

[REDACTED]

Tidrapport

Överklagningshänvisning

Information om regler

Mark- och miljööverdomstolens dom, daterat 2025-03-11, Mål nr M 15047-24

Mottagningskvitto

MN § 33 forts.

Tidrapport för ärende 2026-2610

Denna tidrapport redovisar vilka åtgärder och arbetsmoment miljönämnden utfört i ärendet och som vi tar betalt för. Under sammanställningen finns en beskrivning av vad de olika specifikationerna innebär. Hör gärna av dig till oss om du har frågor om tidrapporten.

Datum	Specifikation	Händelsetyp	Utförare	Tid
2026-03-16	Miljötillsyn Kontroll	Tillsyn	Erika Landestorp	1:00
2026-04-01	Miljötillsyn Efterarbete	Kommunicering	Erika Landestorp	0:30
2026-04-01	Miljötillsyn Efterarbete	Expediering	Erika Landestorp	0:15
2026-05-12	Miljötillsyn Bedömning Skapa skrivelse	Beslutsförslag åtgärdskrav	Erika Landestorp	1:15
2026-05-20	Miljötillsyn	Beslutsförslag	Jenny Möller	0:30
2026-06-03	Föredragning presidiet, nämnd	åtgärdskrav		
Summa:				3:30

Beskrivning av vad som kan ingå i olika specifikationer

Förarbete: Planering av kontrollen, exempelvis inläsning om er verksamhet, planering av vilka moment som ska kontrolleras samt iordningställande av utrustning.

Kontroll: Inspektion eller revision. Kan genomföras digitalt, på plats hos en verksamhet eller i form av kontroll av information på Miljösamverkans kontor.

Granskning: Granskning av handlingar, bilder, analysresultat eller annan dokumentation.

Bedömning: Bedömning av iakttagelser från kontrollen, avstämning med kollegor och chef.

Efterarbete: Rapportskrivning, beslutsskrivning, tillsynsanteckning.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MN § 33 forts.

INFORMATION OM REGLER

Miljöbalken

Utsläpp av avloppsvatten är enligt 9 kap. 1 § i miljöbalken (1998: 808) att anse som miljöfarlig verksamhet. För alla miljöfarliga verksamheter gäller de allmänna hänsynreglerna i 2 kap. i miljöbalken.

I 2 kap. 1 § i miljöbalken anges att verksamhetsutövare är skyldiga att visa att de allmänna hänsynreglerna i det andra kapitlet efterlevs (omvänd bevisbörda).

2 kap. 3 § i miljöbalken anger att den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön (försiktighetsprincipen).

Enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken ska kostnaderna för skyddsåtgärderna vägas mot den miljönytta de gör (skälighetsregeln).

I 9 kap. 7 § miljöbalken sägs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att det inte uppkommer någon olägenhet för människors hälsa eller miljön. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar anläggas.

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § i miljöbalken meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Enligt 26 kap. 14 § i miljöbalken får miljönämnden förena förelägganden och förbud med vite.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Enligt 12 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett om avloppsvattnet inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Men det gäller inte om det är uppenbart att utsläppet kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Allmänna råd och handbok

Utförlig information om lagstiftningen för små avlopp finns i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) samt Naturvårdsverkets handbok *Små avloppsanläggningar*.

Viteslagen

Lag om viten (1985:206) reglerar hur viten får tillämpas för att se till att lagar som miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken efterlevs.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

Internkontrollplan för år 2026 – rättelse

Beslut

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att fastställa internkontrollplanen för år 2026.

Redogörelse för ärendet

Enligt nämndriktlinjen för internkontroll ska miljönämnden anta en internkontrollplan för varje år.

Internkontrollplanen är en plan för kontroll av den egna verksamheten. Planen ska ta hänsyn till den riskanalys som genomförts och till nämndens prioriterade mål. Planen ska också ge möjlighet att jämföra nämndens verksamheter med andra.

Internkontrollplan för år 2026 fastställdes av nämnden den 3 december 2025, MN § 53. Mål 1.3.2 var då felformulerat vilket gör att planen behöver uppdateras.

Beslutsunderlag

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2026-05-25
Internkontrollplan för år 2026

Bilaga

Internkontrollplan för år 2026

Information

- a) Redovisning av projektrapport: Miljötillsyn hos trä- och livsmedelsindustrier, sportanläggningar samt vindkraftverksamheter (dnr 2026-301)
- b) Skövde Hotellbokning AB har överklagat miljönämndens beslut att återkalla serveringstillstånd för Skövde Hotell (dnr 2026-4480)
- c) Länsstyrelsen har beslutat att avsluta ärendet om att avhjälpa brister i miljönämndens miljöbalkstillsyn (dnr 2025-210)
- d) Rapport från vårmöte med Sveriges miljökommuner (dnr 2026-1796)
- e) Miljöbarometern för östra Skaraborg
<https://miljoskaraborg.miljobarometern.se/>
- f) Miljösamverkan kommer att vara en plogkommun i Grundläggande förutsättningar för ett samlat medborgarmöte (GSIM)
- g) Läget med nytt kontor för Miljösamverkan.

Projektrapporter

Miljönämnden har tagit del av följande projektrapporter:

- a) Miljötillsyn hos solarieverksamheter (dnr 2025-4943)
- b) Livsmedelskontroll hos caféer, skolor, förskolor, äldreboenden, hemtjänsten, kostenheten, verksamheter för fritid, omsorg, stöd och social delaktighet samt dricksvattenanläggningar (dnr 2025-5743)
- c) Miljötillsyn hos lantbrukare i Skövde (dnr 2026-382)
- d) Miljötillsyn hos lantbrukare i Hjo, Karlsborg och Tibro (dnr 2026-1734)
- e) Miljötillsyn hos trä- och livsmedelsindustrier, sportanläggningar samt vindkraftverksamheter (dnr 2026-301).

Redovisning av delegationsbeslut

Miljönämnden har tagit del av en lista med de beslut som miljökontoret har fattat på nämndens delegation under april 2026.

Bilaga

Lista med delegationsbeslut från april 2026

MN § 38

Övriga frågor

Ordförande Mikael Wendt önskar miljönämnden en jättefin sommar.

Anders Karlsson önskar ordföranden detsamma.

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Mats Olsson

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

Detta dokument är elektroniskt signerat enligt EU:s förordning eIDAS och utgör en avancerad elektronisk underskrift och är juridiskt bindande.

Signed by: MIKAEL WENDT

Date: 2026-06-05 23:55:09

BankID refno: 019e99c8-4e6e-7a1c-b50e-041c9531978c

Ordförande i Miljönämnden östra Skaraborg: Mikael
Wendt

Signed by: MATS OLOF OLSSON

Date: 2026-06-08 14:35:31

BankID refno: 019ea73a-fd04-790b-8542-37985543c374

Ledamot i Miljönämnden östra Skaraborg: Mats Olsson

Signed by: ELEONOR DAAG

Date: 2026-06-09 11:11:48

BankID refno: 019eaba6-e2b4-720f-89b6-9101ce96722b

Miljösekreterare: Eleonor Daag